

LKAB NORGE AS AVD TRANSPORT
Postboks 314
8504 Narvik

Saksbehandler:
Sten D. Bruaas

Revisjonsrapport

Revisjon ved LKAB

Kontrollnummer: 2019.003.R.FMNO

Kontaktpersoner ved revisjonen:

Fra virksomheten:
Sofia Keskitalo

Fra Fylkesmannen i Nordland:
Sten D. Bruaas

Andre deltagere fra virksomheten:
Se oversikt under kapittel 9

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Nordland:
Espen Olaf Henriksen

Resultater fra revisjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra revisjon ved LKAB den 03.12.2019. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Nordland avdekket 4 avvik og ga 1 anmerkning(er) under revisjonen.

Avvik:

- Virksomheten har overskridelser av grenseverdiene for vibrasjoner
- Virksomheten overskrider tidvis rammene for maksimal tillatt mengde lagret
- Siste målinger gjennomført i perioden 29. mai -14. juni viste overskridelse av grenseverdien for støy med 2 dB for boligbebyggelsen nord for kai 7
- Måleprogram for ytre miljø med tilhørende rutiner har mangler

Anmerkninger:

- LKAB Norges systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid kan forbedres

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

19. desember 2019	Sten D. Bruaas	Oddlaug Ellen Knutsen
dato	revisor	seksjonsleder

Fylkesmannen i Nordland

Kopi av rapporten sendes til:

- Narvik kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: LKAB NORGE AS AVD TRANSPORT	
Organisasjonsnr.: 973183710	Eies av: 918400184
Bransjenr. (NACE-kode): 52.240 - Lasting og lossing	

Kontrollert enhet

Navn: LKAB	Anleggsnr.: 1805.0027.01
Kommune: Narvik	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Annen aktivitet	
Tillatelse gitt: 22. november 2013	Sist endret: 12. januar 2016

2. Bakgrunn for revisjonen

Revisjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Revisjonen er en del av Fylkesmannens risikobaserte industritilsyn for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Revisjonstema

- Internkontroll
- Avfall
- Prosess og renseutstyr
- Kjemikalier
- Utslipp til luft
- Vibrasjoner
- Utslipp til vann
- Støy

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under revisjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under revisjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter revisjonen

LKAB plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må LKAB innen **8. mai 2020** sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Dette innebærer bl.a. at det må dokumenteres at støytiltak er gjennomført og ved målinger/beregninger fungerer som forutsatt. Dere må også sende over dokumentasjon om nødvendige tiltak for å sikre at lagring av tilsatsmaterialer ikke overskrider rammene som er fastsatt i tillatelse, eventuelt søknad om endringer i rammene for lagring og håndtering av tilsatsprodukter. LKAB Norge må også redegjøre for at det er gjennomført tiltak som sikrer at grenseverdiene for maksimal tillatt svingehastighet overholdes.

Hvis det på dette tidspunktet gjenstår avvik som med nødvendighet krever lengre tid å rette opp, må LKAB også levere en tidfestet forpliktende plan for hvordan gjenstående avvik skal rettes.

Vi ber også om at virksomheten sender inn en kort redegjørelse for hvordan anmerkningen er vurdert, eventuelt hvordan det vil bli fulgt opp.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (fmnopost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Nordland.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 26. september 2019. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil LKAB bli ilagt et gebyr på kr 131 300,- for revisjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 3 for flerdagstilsyn. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Nordland. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Nordland (jf. offentleglova). I tillegg publiserer vi alle tilsynsrapporter på nettsida vår:

<https://www.fylkesmannen.no/nb/Nordland/Tilsyn/>

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under revisjonen:

Avvik 1

Virksomheten har overskridelser av grenseverdiene for vibrasjoner.

Avvik fra:

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven LKAB Norge AS Narvik kommune, oppdaterte vilkår av 16.01.2016, pkt 5.2 Vibrasjoner, gjeldende fra 01.07.2017.

Kommentarer:

Miljødirektoratet fastsatte etter Fylkesmannen vedtak grenseverdier for vibrasjoner på max 1 mm/s på dag- og kveldstid og <0,4 mm/s på natt gjeldende fra 01. juli 2017 målt etter SS 460 48 61 «Vibration och stöt – Mätning och riktvärden för bedömning av komfort i byggnader»

I perioden 01. juli - 31. desember 2017 ble det registrert 16 overskridelser av grenseverdien på natt og 15 overskridelser på dag/kveld. I 2018 ble det registrert 44 overskridelser av grenseverdien på dagtid og 26 overskridelser på natt. I 2018 ble det også registrert 48 klager på vibrasjoner.

Gjennom tidligere kontakt og opplysninger som kom frem under revisjonen ser vi at LKAB legger ned betydelige ressurser for å redusere vibrasjoner som oppstår ved utlasting fra SILA-anlegget, og LKAB har i denne forbindelse engasjert en rekke fagmiljøer i Norge og utlandet.

Under tilsynet ble det også opplyst at antall klager på vibrasjoner er betydelig redusert så langt i 2019. Dere har redegjort for at det er en rekke faktorer som kan generere vibrasjoner ved utlasting, Dette gjelder bl.a. produkttype, coating, fyllingsgrad og temperaturforhold i siloer det tømmes fra, tømme hastighet og ulike kombinasjoner av siloer. Det er også slik at det under ellers sammenlignbare forhold kan fremstå som tilfeldig om det oppstår vibrasjoner eller ikke.

Det er likevel slik at det i tillatelsen til virksomhet etter forurensningsloven er fastsatt juridiske grenseverdier for maksimal svingehastighet for vibrasjoner, og LKAB Norge må sette i verk nødvendige tiltak slik at dere overholder gjeldende grenseverdiene for vibrasjoner.

Avvik 2

Virksomheten overskrider tidvis rammene for maksimal tillatt mengde lagret kvartsitt og kalkstein/dolomitt.

Avvik fra:

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven LKAB Norge AS Narvik kommune, oppdaterte vilkår av 16.01.2016, pkt 1.

Kommentarer:

I 2017 ble rammen for maksimal tillatt mengde lagret kvartsitt på 5000 tonn overskredet med vel 8000 tonn. Rammen for maksimal tillatt lagring av dolomitt/kalkstein på 10 000 tonn ble overskredet med vel 11 000 tonn i 2018.

LKAB må iverksette nødvendige tiltak for å sikre at grensene lagring av tilsatsmaterialer ikke overskrider rammene som er fastsatt i tillatelsen.

Avvik 3

Siste målinger gjennomført i perioden 29. mai -14. juni viste overskridelse av grenseverdien for støy med 2 dB for boligbebyggelsen nord for kai 7.

Avvik fra:

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven LKAB Norge AS Narvik kommune, oppdaterte vilkår av 16.01.2016, pkt 5.1.

Kommentarer:

Støygrensen i tillatelsens vilkår 5.1 Støy er på L_{den} 55 dB. Støygrensene gjelder all støy fra bedriftens ordinære virksomhet, inkludert internttransport på bedriftsområdet og lossing/lasting av råvarer og produkter.

Eksternstøymålinger som ble gjennomført av Sweco i perioden 29. mai 14. juni 2018 hvor kai 5 var i normal drift og ny kai 7 bare var i drift på dagtid. Målingene viste at boligbebyggelsen i Storholtveien nord har støynivåer 2 dB over grenseverdien. Ved full drift på kai 7 vil grenseverdiene overskrides med inntil 4 dB. Rapporten anbefaler å rette tiltak mot nytt laste anlegg på kai 7. LKAB har gjennomført tiltak, men det er ikke dokumentert gjennomstøyfaglig rapport med målinger og beregninger at støygrensen overholdes.

Avvik 4

Måleprogram for ytre miljø med tilhørende rutiner har mangler.

Avvik fra:

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven LKAB Norge AS Narvik kommune, oppdaterte vilkår av 16.01.2016, pkt 11.1.

Kommentarer:

LKAB har i samsvar med tillatelsens vilkår utarbeidet måleprogram for ytre miljø datert 01.03.2016. Pkt. 4.1. Punktutslipp luft er ikke oppdaterte med nye utslippskilder og innarbeidet i måleprogrammet. Nye punktutslipp omfatter bla. siktestasjon kai 5, TR23/24/25 og TILA. LKAB har likevel gjennomført målinger for disse kildene 2 ganger i 2018.

Rutine 7.2 Kontroll av støvnedfall beskriver gjennomføring av målinger av nedfallstøv. Målingene gjennomføres med NILU nedfallsmålere og analyseres etter NS 4852:2010- Luftundersøkelse - Uteluft - Måling av støvnedfall.

Det står at det er 6 målestasjoner nært LKAB for kontroll av grenseverdi for nedfallstøv på 5 g/m² og måned. Det er også plassert ut 7 referansestasjoner på ulike plasser i Narvik.

Målestasjonenes plassering på kart eller georeferanse fremgår ikke av rutinen. Rutiner angir at støvbeholderne skal merkes med hvor mange dager de har stått ute og sendes godkjent laboratorium. Det fremkommer ikke eksplisitt at prøvene også skal merkes med hvilken stasjon den er samlet inn fra.

Rutine 7.1 Rutiner for vannprøver ved LKAB Norge AS beskriver gjennomføring av prøvetaking for utslipp til vann fra oljeutskillere og avløp fra sedimenteringsanlegg ved kai 5.

Under revisjonen kom det frem at VVS-medarbeider har gjennomført kurs i prøvetaking av suspendert stoff. Det benyttes egne flasker. Disse fylles opp til de «flommer over» og forsegles umiddelbart med korken slik at overskytende vannprøve renner over flaskehalsen. Denne operasjonen er ikke beskrevet i rutinen.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under revisjonen:

Anmerkning 1

LKAB Norges systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid kan forbedres.

Referanse:

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd, nr. 6 og 7.

Kommentarer:

LKAB Norge mangler skriftlig rutine for drift og kontroll av sitt sedimenteringsbasseng. Avrenning fra LKABs område ledes til sjø via sedimenteringsbasseng og oljeutskiller. I sedimenteringsbassenget ledes vannet gjennom fire kamre der suspendert stoff synker ned. Bassenget vil ikke fungere som forutsatt hvis mengden oppsamlet stoff blir for stor. Mengden overvåkes ved at nivået sjekkes med en målestav en gang i måneden. Når et visst nivå er nådd, tilkalles eksternt personell (fra Leonhard Nilsen & Sønner AS) som tømmer bassenget for oppsamlet stoff. LKAB bør ha en skriftlig rutine som sikrer at korrekt drift og kontroll av sedimenteringsbassenget ikke blir personavhengig.

Vi fant et par eksempler på at LKAB har mer enn én rutinebeskrivelse for samme sak. De forskjellige beskrivelsene versjonene skiller seg da fra hverandre i hvor utfyllende og oppdaterte de er.

Når det gjelder rutine for å laste ut fra siloer, så ligger det en rutine i Arena (endret 7.8.2019) som har som formål å forebygge overskridelse av grenseverdi for vibrasjoner. Denne rutinebeskrivelsen nevner ikke støvreduksjon. Rutinen som lå ute på lastepulten var i form av en perm "Sidemannsopplæring - Lasteoperatør", sist revidert 5.8.2013. På dette tidspunkt var det ikke innført grenseverdi for vibrasjon, og denne rutinen nevner da heller ikke vibrasjoner. Når det gjelder tiltak for støvreduksjon, var denne rutinen ikke oppdatert i henhold til det oppfatter som etablert praksis hos LKAB. Av tiltak ved registrert utslipp av støv er "i ytterste konsekvens stans i kjøringen". Vårt inntrykk er at det siden 2013 har blitt lavere terskel for stans i kjøringen ved støving, men at dette ikke er lagt inn i den skriftlige rutinen.

Rutinene i Arena for drift av miljøstasjon og håndtering av farlig avfall er ufullstendige og viser ikke til dokumentet «Miljøtorget 2019», som er distribuert i virksomheten. Sammenlignet med rutinen i Arena er "Miljøtorget" mer utdypende om hvilke fraksjoner av farlig avfall som faktisk produseres hos LKAB Norge. De to rutinene burde vært samordnet og inkludert avfallsfraksjonenes EAL-nr.

8. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for revisjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) §§ 3 og 3a
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Fylkesmannen

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

1. Organisasjonskart/stillingsbeskrivelser
 - a. Organisasjonskart divisjon norra Narvik havn NLN 191009
 - b. Stillingsbeskrivelse Miljøingeniør LKAB Norge AS 181101
2. Målsettinger for det ytre miljø
 - a. Miljømål 2019 191114
3. Prosedyre/rutine for opplæring/oppfølging
 - a. Perm på lastepulten: "Sidemannsopplæring - Lasteoperatør", sist revidert 5.8.2013.
4. Prosedyre/rutine for kartlegging/risikovurdering
 - a. Rutine LKAB Konsernet – Riskbedömningar, 191030
 - b. Rutine LKAB Konsernet – Kartlägga miljöaspekter, 191105 (processteg 1-5)
5. Prosedyre/rutine for avviksbehandling og oppfølging av avvik
 - a. Rutine LKAB Narvik – Prosedyre for beskrivelse av håndtering av avvik i LKAB Norge AS, 190626
6. Prosedyre/rutine for systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen, revisjonsrapporter
 - a. Rutine LKAB Konsernet – Arbete med revisioner 191017 (processteg 1-7)
 - b. Direktiv för revisionsverksamheten i LKAB Koncernen, 191022
 - c. Internrevisjon 2019, Synergisaker (sak nr. 69621, 69656, 69738, 70320, 70506 og 70537)
 - d. RISE-presentasjon Ekstern revisjon LKAB 2019, 191108
 - e. Ekstern revisjon 2019 Revisionsrapport RISE, 191114
7. Andre prosedyrer/rutiner for håndtering av støy og rystelser, avløp, utslipp til luft eller avfall

- a. Rutine LKAB Narvik – Rutiner for vannprøver ved LKAB Norge AS, 191121
 - b. Rutine LKAB Narvik – Kontroll av støvnedfall, 191121
 - c. Rutine LKAB Narvik – Kontroll av støynivå, 191121
 - d. Rutine LKAB Narvik – Rapportering ved akutt forurensning, 191121
 - e. Rutine LKAB Narvik – Drift av miljøstasjon LKAB Norge AS, 191121
 - f. Rutine LKAB Narvik – Rutinemessig håndtering av farlig avfall, 191121
 - g. Rutine LKAB Narvik – Miljømanual, 191129
 - h. Rutine LKAB Narvik – Kontroll av punktutslipp til luft, 191125
 - i. Rutine LKAB Narvik – Undersøkelsesplikt ved gravearbeider og forurenset grunn, 191125
 - j. Rutine LKAB Narvik – Oppfølging av ytre miljø i prosjekt, 191125
 - k. Rutine LKAB Narvik – Håndtering av telefonhenvendelser og klagemål
 - l. Rutine LKAB Narvik – Rapportering for ytre miljø, 191125
 - m. Rutine LKAB Narvik – Lasterutiner fra siloer, ,190807
 - n. Miljøtorget 2019
8. Annen dokumentasjon
- a. Generell risikokartlegging LKAB Narvik 191108
 - b. Miljøaspekter & handlingsplan LKAB Norge AS 2019 191110
 - c. Miljøavvik 2019 LKAB Narvik, Synergi 191108
 - d. Siste rapport fra samsvarsvurdering på ytre miljø
 - e. Referat Ledelsens gjennomgang LKAB Narvik, NLN 2019.08.15
 - f. Risikovurdering Tankanlegg, Oljetank BALO 191205 (ettersendt)

9. Gjennomføring

Fra LKAB Norge AS deltok følgende ved revisjonen:

Navn	Rolle	Apningsmøte	Intervjuer	Befaring	Sluttmøte
Jacob J. Steinmo	Daglig leder og stedfortreder vedlikeholdssjef	X	X		X
Sofia Keskitalo	Miljøingeniør	X	X	X	X
Pål-Eirik Pedersen	Driftssjef	X	X		X
Kenneth Blom	Hovedverneombud	X	X	X	X
Linda Ingebrigtsen	PC Lageret	X			X
Merethe Sletten Hansen	PC Drift	X			X
Nils Petter Olsen	VVS-medarbeider	X	X		X
Leif Løvseth	Produksjonsleder		X		
Heidi Rondestvedt	Seksjonssjef terminal jernbane				X
Roger Østnes	HMS-leder LKAB Norge				X